

THẾ GIỚI NHÂN VẬT TRONG TIỂU THUYẾT “TIỂU THỜI ĐẠI” CỦA QUÁCH KÍNH MINH

Phạm Thị Vân Huyền

Trường Đại học Khoa học - ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Lý giải ý nghĩa tác phẩm từ hướng nghiên cứu về nghệ thuật tự sự, bài viết góp phần làm rõ bản chất ba kiểu nhân vật cơ bản trong tiểu thuyết “Tiểu thời đại” của Quách Kính Minh: Nhân vật theo đuổi lý tưởng tuyệt đối, nhân vật hai mặt và nhân vật giản đơn. Mỗi kiểu nhân vật đều mang nét độc đáo riêng biệt. Đó chính là hình ảnh của giới trẻ Trung Quốc hiện đại đang sống trong một xã hội coi trọng vật chất. Bài viết cũng góp phần nói lên quan niệm nghệ thuật về con người và hiện thực của nhà văn Quách Kính Minh - một hiện tượng tiêu biểu của văn học Trung Quốc đương đại.

Từ khóa: *Quách Kính Minh; “Tiểu thời đại”; nghệ thuật tự sự; tiểu thuyết; nhân vật.*

Ngày nhận bài: 23/7/2019; Ngày hoàn thiện: 19/8/2019; Ngày đăng: 09/9/2019

THE WORLD OF CHARACTERS IN THE NOVEL “TIEU THOI DAI” BY QUACH KINH MINH

Pham Thi Van Huyen

TNU - University of Science

ABSTRACT

Explaining the meaning of the novel from the point of studying the narrative art, our writing wants to contribute to make it clearer about the essence between three types of basic characters in the novel: “Tieu thoi dai” by Quach Kinh Minh. They are Character pursuing absolute ideal, doubled - sided characters and simple characters. Each type of characters has their own unique style characteristics. That is the image of modern Chinese young people living in a materialistic society. The writing also contributes to speak out the art conception about people and realistic society of the writer Quach Kinh Minh, a special phenomenon of modern Chinese literature.

Keywords: *Quach Kinh Minh; “Tieu thoi dai”; narrative art; novel; character.*

Received: 23/7/2019; Revised: 19/8/2019; Published: 09/9/2019

1. Mở đầu

Thời gian gần đây, tiểu thuyết về tuổi thanh xuân đã nhận được sự quan tâm của rất nhiều người, đặc biệt là giới trẻ. Trong dòng tiểu thuyết đang thịnh hành ấy, tiểu thuyết “Tiểu thời đại” của Quách Kính Minh nổi lên như một tác phẩm xuất sắc của văn học Trung Quốc, gây được tiếng vang lớn ngay từ khi mới ra đời. Năm 2012, tác phẩm được Đông Hoài và Hồ Minh dịch từ nguyên bản tiếng Trung sang tiếng Việt và cũng nhanh chóng lọt vào top những cuốn sách bán chạy nhất tại các nhà sách online.

Mặc dù còn nhiều ý kiến trái chiều về Quách Kính Minh nhưng phải công nhận một sự thực rằng: trong mười năm trở lại đây, Quách Kính Minh là một trong những nhà văn có nhiều tác phẩm bán chạy nhất và anh trở thành một nhà văn “triệu phú” - thần tượng của giới trẻ.

Tác phẩm “Tiểu thời đại” ra mắt tập đầu tiên năm 2008 và tập thứ ba năm 2012 với 2.500.000 bản in chính thức được tiêu thụ, đã quy tụ những vấn đề nóng bỏng của xã hội, vẽ lên một bức tranh sinh động về con người với đủ các tâm thế, khiến người đọc phải day dứt, phải nghĩ suy để rồi biết trân trọng, gìn giữ những tháng năm tuổi trẻ đã qua đi vĩnh viễn không thể lấy lại được.

Câu chuyện xoay quanh tình bạn thân thiết của bốn cô gái: Lâm Tiêu, Cố Ly, Nam Tương và Đường Uyển Như. Tình bạn của họ vững chắc như keo sơn thế rồi cũng bắt đầu lung lay bởi vật chất, đố kỵ và những toan tính nhỏ nhen. Sau bao cãi vã và nhiều lần hợp tan, cuối cùng căn nhà đầy ắp tiếng cười chỉ còn lại mình Cố Ly. Thông qua sự kiện Cố Ly bị ung thư phải đi bệnh viện, mọi người ngồi lại với nhau làm rõ những hiểu lầm và chấp nhận tha thứ cho nhau. Thế nhưng trong bữa tiệc tại căn hộ mới của Đường Uyển Như, một vụ nổ đã xảy ra chấm dứt tất cả: tình bạn, tình yêu và mạng sống của các nhân vật.

Mặc dù “Tiểu thời đại” đã được đông đảo bạn đọc quan tâm nhưng các công trình nghiên

cứu về nó còn hiếm thấy tại Việt Nam. Nhận thấy hướng nghiên cứu về nghệ thuật tự sự là một hướng đi đúng đắn, đem lại nhiều thành công, chúng tôi mong muốn giải mã một phần tác phẩm để đem đến cho độc giả cái nhìn sâu sắc hơn về văn hóa và con người Trung Quốc qua văn học. Một “Tiểu thời đại” với cuộc sống của những con người nhỏ bé được miêu tả kỹ lưỡng từ những chi tiết vụn vặt nhất nhưng không hề nhàm chán. Một cốt truyện không đi theo quy luật thời gian tuyến tính, hiện tại, quá khứ và tương lai được kể qua nhân vật Lâm Tiêu. Nhân vật nghĩ đến gì là kể, có khi chưa kết thúc một sự kiện cô lại kể một sự kiện khác và sau cùng mới quay lại để kết thúc sự kiện ban đầu. Một thế giới nhân vật tuy không quá nhiều nhưng nhân vật nào cũng được đặc tả tỉ mỉ, sắc nét... Tất cả đã tạo nên sức hấp dẫn của “Tiểu thời đại” đối với giới trẻ, đặc biệt là độc giả nữ.

2. Nội dung

Trên cơ sở khảo sát văn bản, chúng tôi nhận thấy: Thế giới nhân vật trong “Tiểu thời đại” khá phong phú, mỗi nhân vật được xây dựng với những ý đồ nghệ thuật riêng, có thể được phân chia thành 3 nhóm chính: nhân vật theo đuổi lý tưởng tuyệt đối, nhân vật hai mặt và nhân vật giản đơn. Giải mã ba kiểu nhân vật này sẽ giúp chúng ta hiểu hơn về đất nước, con người Trung Quốc đương đại cũng như cái nhìn của nhà văn về hiện thực cuộc sống.

2.1. Nhân vật theo đuổi lý tưởng tuyệt đối

Các nhân vật trong tiểu thuyết “Tiểu thời đại” thuộc kiểu loại này đều là những người có học lực tốt, có bằng cấp và trí tuệ. Họ có tiền, có quyền và được sống trong một thế giới mà người ta gọi là thượng lưu. Họ theo đuổi hoài bão, lý tưởng mang tính tuyệt đối và khát khao thực hiện lý tưởng ấy bằng mọi giá.

Là tổng biên tập tạp chí M.E nổi tiếng, cha là người giàu có với một chuỗi công ty lớn nhỏ, Cung Minh được sống trong nhung lụa từ bé và được giáo dục để trở thành người thừa kế đồng tài sản kếch xù của một gia đình quý tộc. Vậy nên, anh luôn coi mình là người có

quyền và thường tỏ thái độ khinh thường những người không cùng đẳng cấp. Anh “mặc bộ cánh mới ra mắt của hãng Dior” [1, tr. 39], “mặc bộ vest đen tuyền của Gucci” [1, tr. 115], “được các món đồ của Prada và Gucci làm cho chói sáng, hàng ngày được đưa đón bằng xe BMW” [1, tr. 121]. Con người được trau chuốt bằng “vàng” từ đầu đến chân ấy có thể vung vãi tiền bạc, hưởng thụ cuộc sống mà thân nhiên khinh miệt giẫm đạp lên người khác; có thể bỏ tiền mua một chiếc cốc giá bằng lương cả tháng của người bình thường và thà rằng không mặc gì còn hơn mặc những đồ bình dân.

Không chỉ mê hàng hiệu, Cung Minh còn là người yêu thích sạch sẽ một cách tuyệt đối. Gót giày của anh còn sạch hơn mặt giày của nhiều người. Phòng làm việc của anh được trải thảm lông trắng muốt và cả năm anh đều giẫm chân trần đi đi lại lại mà không hề có một vết bẩn nào. Trợ lý của anh vì ăn quà vặt, sơ ý vứt lên tấm thảm mà bị đuổi việc. Còn anh khi muốn đến đâu cũng đều báo trước hai ngày để người ta có thời gian dọn dẹp mà đón tiếp anh.

Vì mong muốn đạt đến độ hoàn mỹ trong mọi việc, Cung Minh tạo cho bản thân một nguyên tắc vô cùng khắt khe. Từ điển của anh không bao giờ có cụm từ “không thể nào”. Anh cứng nhắc áp đặt nguyên tắc ấy vào mọi người và nghĩ mọi người cũng giống mình, đều có thể hoàn thành mọi chuyện một cách hoàn hảo, còn bất kể ai không hoàn thành nghĩa là người đó không đủ năng lực, cần phải sa thải ngay. Vậy nên, khi làm việc dưới trướng Cung Minh, Lâm Tiêu luôn “cố gắng cẩn thận từng ly từng tí để sống sót, đồng thời hoàn thành mọi yêu cầu của anh ta với tố chất của một nữ đặc vụ” [1, tr. 39]. Còn Cung Minh, khi giao nhiệm vụ cho cấp dưới, anh ta luôn làm sẵn một phương án dự phòng, để trong trường hợp nhân viên không thể hoàn thành thì anh sẽ dùng phương án của mình thay thế ngay lập tức.

Nhân vật Cung Minh hiện lên với những đặc điểm không thể lẫn với một nhân vật nào

khác. Anh là người đàn ông của công việc, vậy nên kể cả khi phát hiện ra em trai bị ung thư, anh cũng lấy điều đó ra làm tiêu đề cho chương trình sắp tới của công ty để có thể thu hút sự quan tâm của nhiều người nhằm kiếm thêm lợi nhuận. Độc tài, kiêu ngạo và coi mình là trên hết, Cung Minh luôn tâm niệm: có tiền là có tất cả, người có tiền là người nắm giữ được quyền lợi cao nhất, như các vị vua chúa vậy. Nhưng Cung Minh không hề nhận ra: chính nguyên tắc và lý tưởng mà anh ta theo đuổi đã khiến anh ta giống như một cái hang tối đen, rộng lớn và lạnh lẽo. Cung Minh nhanh chóng trở thành một người không nhược điểm, không tình cảm, không bạn bè.

Nếu như Cung Minh vốn dĩ xuất thân từ giới thượng lưu thì Cố Ly chỉ là một “đàn em” đang từng bước đi vào cái xã hội thượng lưu đầy cám dỗ ấy. Cô sống trong một tòa nhà cao cấp với kiến trúc mạ vàng, tọa lạc ngay giữa khu trung tâm Thượng Hải phồn hoa. Những thứ cô dùng đều là hàng hiệu, từ túi LV, Fendi, gấu Giáng sinh Prada phiên bản giới hạn, cho tới khăn quàng Kenzo, mỹ phẩm Dior, guốc hãng Gucci, váy A.P.C... Khi ở kí túc xá của nhà trường, Cố Ly mua thêm sofa và tràng kỷ về bày phòng khách, giữa phòng lại trải thêm cả thảm dệt len. Sau ba năm học xong hai bằng đại học, cô luôn đạt thành tích tốt, là học trò cưng của các thầy cô trong trường: “Nó như chiếc máy tính cỡ lớn được gắn bộ nguồn pin vĩnh cửu chạy bằng năng lượng mặt trời vậy, trong khoảng thời gian ba năm đại học, đã hoàn thành hai học vị cùng lúc, đồng thời đoạt luôn ngôi nhất xếp hạng toàn khóa với bảng điểm toàn A+” [2, tr. 13]. Cô rất thích không chế cuộc sống này, bất cứ việc gì vượt ra khỏi phạm vi không chế của mình, cô đều có thể phát điên lên: “Bất cứ từ ngữ nào đại loại như: niềm vui bất ngờ, ngoài dự kiến, đột nhiên, tức thời, biến cố, thêm vào, thay đổi, hủy bỏ.... đều là kẻ thù của nó. Nó hận không thể gỡ hết những từ ngữ này ra khỏi từ điển, vứt vào đồng lửa đốt thành tro” [1, tr. 130].

Có lý tưởng, có học vấn uyên thâm, muốn hướng tới một thế giới thượng lưu hoàn hảo nhưng Cố Ly vẫn bộc lộ những phẩm chất tầm thường của những người thuộc lớp nhà giàu mới nổi. Bị người khác coi thường, cô nổi khùng lên rồi lấy những thứ mình được hưởng của cha mẹ ra để chứng minh cho sự giàu có của mình. Cô theo đuổi vật chất một cách mù quáng, nhiều lần cô đem tình yêu và vật chất lên bàn cân mà cán cân tâm lý của cô luôn nghiêng về vật chất.

Có thể nói, kiểu nhân vật như Cung Minh, Cố Ly không thiếu trong giới thượng lưu hiện đại, khi mà con người đang quá đề cao tiền tài, danh vọng và coi trọng chất lượng cuộc sống. Kiểu nhân vật này hiện nay đang được nhiều nhà văn trẻ lựa chọn để đưa vào tác phẩm của mình, nhất là đối với các tác phẩm văn học mạng.

Cũng giống như Cung Minh, nhân vật Tề Vương trong tác phẩm “Hiện thế khó làm” của tác giả Vụ Thi Dữ là người lạnh lùng, nghiêm túc, không ai dám cãi lại (ngay cả Tiên đế cũng phải ra Đạo thánh công nhận Tề Vương nói gì cũng đúng). Cung Minh ưa sạch sẽ, luôn cho rằng con người là thứ bẩn nhất; còn Tề Vương thì không cho ai động vào những thứ gì thuộc về mình, kể cả đàn bà; bởi với Tề Vương, bất cứ thứ gì khi có bàn tay người khác động vào đều không còn sạch sẽ.

Trong tác phẩm “Bác sĩ thú y không đơn giản”, Thú Y Phi Thiên cũng xây dựng nhân vật Vu Nhiên có nhiều điểm tương đồng với Cung Minh. Anh cũng là một người thích dùng đồ hàng hiệu, từ xe Rolls - Royce Phantom nổi tiếng đến quần áo, nhà cửa và các đồ dùng trong nhà đều là hàng “luxury”. Cung Minh tự đứng tách riêng ra khỏi đồng loại. Còn Vu Nhiên, anh ta luôn cố gắng hạn chế tiếp xúc với mọi người xung quanh, sống vô cảm ngay cả với người thân trong gia đình. Đúng là một xã hội đang dư thừa quá nhiều thứ, chỉ thiếu duy nhất một thứ đó là tình người. Các văn đương đại Trung quốc đã mạnh dạn đề cập đến điều đó. Hàng loạt các

nhân vật được xây dựng vô cùng sống động qua mỗi trang văn đã tạo nên bức tranh chân thực về cuộc sống và con người thời hiện đại khiến chúng ta không khỏi sửng sốt. Đạo đức với họ chỉ là con số không. Từ bỏ tri thức, trí tuệ, tiền tài, danh vọng, tài sản của họ chẳng còn gì. Thật chua xót biết bao.

2.2. Nhân vật hai mặt

Thế giới nhân vật của “Tiểu thời đại” tồn tại một kiểu nhân vật giấu mình, bên ngoài luôn tỏ ra là một người thanh cao nhưng bản chất thực sự lại là một kẻ dối trá. Hoặc bên ngoài là một kẻ đáng ghét, xấu xa nhưng bên trong lại là một người âm áp, sẵn sàng hy sinh vì tình yêu... Chúng tôi gọi đó là kiểu nhân vật hai mặt.

Trước hết phải kể đến nhân vật Nam Tương, nhân vật mà cả bộ truyện luôn được ví như một “chiếc hộp Pandora, nhưng nếu mở ra thì đó chính là ngày tận thế của thế giới, yêu ma quỷ quái cũng đều từ chiếc hộp đó bước ra trên đôi cà kheo đi khắp nơi phát cờ huyền ảo [2, tr. 95]. Là bạn thân của Nam Tương, Lâm Tiêu biết Nam Tương không giống như vẻ bề ngoài xinh đẹp, dịu dàng, quyến rũ của một hoa khôi mà ẩn chứa bên trong là những bí mật động trời.

Ghen tị với Cố Ly, Nam Tương xúi giục người yêu ngủ với Cố Ly, sau đó lại giả vờ đau khổ vì bị bạn bè phản bội: “Hôm nay tôi phải kính người chị em tốt của tôi, chúc mừng cô ấy, cùng chia sẻ cuộc sống bi thảm của tôi, từ đáy lòng tôi cũng nguyện cầu cho cô ấy, từ nay về sau, sẽ giống như cuộc đời tôi, biến thành một đám bùn nát bần trong đầm lầy” [3, tr. 281]. Chơi thân với Lâm Tiêu, nhờ Lâm Tiêu mà Nam Tương mới được vào công ty nhưng trong lòng, Nam Tương luôn khinh sự bất tài của bạn và nghĩ bản thân mình làm tốt hơn: “Nói thật, Lâm Tiêu, cái đồ đàn nhà cậu bay trước, bay đến hôm nay cao như vậy mà chưa ngã chết đã là may mắn lắm rồi” [3, tr. 278]. Ngay cả nhan sắc của Lâm Tiêu, Nam Tương cũng chỉ xem là “cái thân xác bình thường đến cùng cực” chứa đựng “cái linh hồn nông cạn, nhợt nhạt” [3, tr. 278].

Quyển rũ Vệ Hải, người mà Đường Uyên Như yêu; ngủ cùng Cố Nguyên, bạn trai của Cố Ly; dùng nhan sắc đẹp để lôi cuốn đàn ông như Cung Minh, Cố Hoài..., Nam Tương đúng là “con yêu tinh đẳng cấp” (lời nhận xét của Lâm Tiêu) [2, tr. 125]. Để độc giả cảm nhận được Nam Tương là “mỹ nhân rắn độc”, tác giả đặc biệt chú ý miêu tả đôi mắt của Nam Tương bằng thủ pháp so sánh: “Đôi mắt Nam Tương tức tức lóe lên một tia sáng cực kì âm u lạnh lẽo, giống như thứ nước độc màu đen trong nồi sắt của mụ phù thủy khi bị đun sôi, sóng gợn nổi lên, nó giống như một thợ săn nhẫn nại, bình tĩnh chờ đợi con hồ ly giao hoạt kia tự thò chân mình vào chiếc bẫy thú hoen gỉ” [3, tr. 282]. Dừng lại ở đôi mắt, tác giả khiến mọi người hiểu được, Nam Tương nguy hiểm đến mức độ nào.

Khác với Nam Tương, Tịch Thành trong con mắt của người khác là kẻ đồi bại, một kẻ vũ phu máu lạnh nhưng đằng sau bộ mặt đường như ghê tởm ấy lại là một người có trái tim dễ tổn thương, luôn biết chăm sóc và lo lắng cho người yêu, thậm chí đến phút cuối cùng anh sẵn sàng hy sinh sự tự do của mình để nhận tội thay người yêu.

Lâm Tiêu, Cố Ly, Đường Uyên Như đều nhìn thấy Tịch Thành đối xử tàn nhẫn với Nam Tương: “Cảm giác cứ như nhìn một gã bần thiêu cầm roi quát liên tiếp lên thân thể Nam Tương, bất kể ngày đêm. Tôi và Cố Ly, trong lòng đều chỉ hận sao tên Tịch Thành đó ra cửa không bị xe đâm quách đi” [1, tr. 54] bởi anh ta đã từng ba lần bỏ rơi Nam Tương, làm cô có thai ngoài ý muốn, khiến Nam Tương bị cha mẹ đuổi ra khỏi nhà, bị ghi tên vào sổ đen của nhà trường, lại còn suýt bị bạn của Tịch Thành cưỡng hiếp... nhưng họ không nhìn thấy những gì Tịch Thành đã làm cho Nam Tương. Cái tên “chó ghê” mà mọi người đều ghét bỏ ấy đã khóc khi Nam Tương nói đừng tìm cô nữa, đã đứng đợi ở cổng trường Nam Tương chỉ để đưa bọc hạt dẻ rang đường mà Nam Tương thích ăn nhất. Và rồi, mặc dù biết Nam Tương đã có người yêu mới nhưng anh

vẫn chạy đến chấp nhận ngồi tù thay cho Nam Tương. Trên đời này, quả là có những việc chính mắt ta trông thấy rành rành mà vẫn chưa chắc đã là sự thật.

Cố Ly, nhân vật được xem là biểu hiện tính chất hai mặt rõ ràng nhất trong tác phẩm, đã sống hết sức ngao mạn nhưng “khẩu xà tâm Phật”. Cố Ly lấy vẻ bề ngoài cứng rắn, mạnh mẽ để che đi sự yếu đuối và cô đơn trong sâu thẳm tâm hồn. Cô có thể dùng những lời nói xấu xa nhất, cay nghiệt nhất để mắng nhiếc, để châm chọc những người thân xung quanh nhưng khi cần thiết cô vẫn dùng hết khả năng để giúp bạn bè mỗi lúc họ gặp khó khăn.

Trong đám tang của cha mình, Cố Ly không hề rơi một giọt nước mắt. Cô tỉnh táo đến mức ngồi chắt vắn với luật sư về vấn đề thừa kế. Mẹ cô mắng cô là một kẻ máu lạnh và tàn nhẫn, thậm chí còn tát cô một cái trước mọi người, nhưng Cố Ly không hề khóc. Sự đau lòng được giấu kín chứ không hề thể hiện ra bên ngoài. Chi tiết cô vô hồn rời khỏi bệnh viện rồi nhảy xuống hồ với tâm thế muốn chết đã chứng minh: thực chất cô đau lòng hơn bất cứ ai.

Khi biết mình bị ung thư, Cố Ly đã làm một việc hết sức tàn nhẫn đối với tất cả mọi người, đó là ngủ với Vệ Hải, gây thương tổn cho Nam Tương và Cố Nguyên. Ai cũng tưởng Cố Ly là một người lạnh lợ, nhưng họ không biết rằng, vì không muốn tất cả chứng kiến cái chết của mình, cô đã tự bôi xấu bản thân, để ai ai cũng xa lánh cô. Cố Ly chỉ đang cố tỏ ra mạnh mẽ trước mặt mọi người, còn khi ở một mình, cô mới là chính cô với những vết thương lòng không thể chữa khỏi.

Lâm Tiêu, nhân vật kể chuyện đầy mâu thuẫn cũng là một nhân vật hai mặt. Khi phát hiện ra người yêu mình là Giản Khê đang ở cùng với Lâm Thịnh, Lâm Tiêu ôm chặt lấy Giản Khê và nói: “Anh không cần giải thích, em biết hai người chỉ đang vẽ chung một tấm quảng cáo, chỉ thể thôi, hai người chưa có chuyện gì cả” [1, tr. 256] và cả hai ôm nhau khóc như cặp nam nữ diễn viên chính hoàn

mỹ nhất trong phim thần tượng, cái cọ, hiểu lầm, sau đó lại yêu thương ôm chặt lấy nhau. Chỉ có điều, nếu khoảnh khắc đó Giản Khê ngẩng đầu lên, “nhất định anh sẽ thấy thù hận ngập tràn trên mặt tôi, tướng chùng sắp trào cả ra ngoài, cái cây gai góc đen tối và biến dạng trong nội tâm, ngang nhiên lớn lên trong cơ thể, quấn chặt bao phủ dày đặc lên Giản Khê như mái tóc đen của tôi, vô số xúc tu, răng nhọn rỏ máu, dịch độc cuộn cuộn không ngừng chảy ra” [1, tr. 256]. Ôm cơ thể trẻ trung mà tràn trề nam tính của Giản Khê nhưng trong lòng Lâm Tiêu vừa bình tĩnh, lạnh lùng vừa điên cuồng suy nghĩ: “Hủy diệt anh ta. Hủy diệt hoàn toàn anh ta. Cho anh ta chết. Để anh ta sống không bằng chết. Biến anh ta thành đám dốt dãi bốc mùi dưới nắng gắt...” [1, tr. 257].

Trước mặt Giản Khê, Lâm Tiêu vẫn tỏ ra là một cô gái hiểu chuyện nhưng trong lòng cô lại là một người ích kỷ đến tột đỉnh. Lúc hai người ở dưới cổng kí túc xá, Lâm Tiêu và Giản Khê ôm hôn nhau, thế nhưng khi nhìn bóng hình Giản Khê đang càng lúc càng khuất xa thì cô lại thầm nghĩ trong lòng “Khi vừa ra khỏi cổng trường, anh nên bị ô tô đâm chết đi” [1, tr. 259].

Lâm Tiêu một mặt sẵn sàng giúp đỡ bạn bè khi họ gặp khó khăn nhưng một mặt, cô cảm thấy sáng khoái vô cùng khi được ngắm nhìn những bất hạnh mà bạn bè đang phải chịu đựng. Với cô, đó là niềm vui: “Tôi đương đương tự đắc sống cuộc sống mà mình nghĩ là hạnh phúc vô song, ngồi trên cao mà thương hại đám bạn bè bất hạnh xung quanh, tôi thấy mình hạnh phúc quá, sung sướng quá đi thôi” [1, tr. 307]. Tại sao con người lại có thể sống với nhau tàn nhẫn và độc ác đến vậy?

Trong “Tiểu thời đại”, hầu như các nhân vật đều mang một vỏ bọc hoàn hảo mà chúng ta khó lòng có thể “bắt hình dong”. Đó là hình ảnh thu nhỏ của một xã hội hiện đại khi mà con người sống với nhau không còn thuần khiết như trước nữa. Tiền tài, danh vọng, địa vị, sắc đẹp... khiến họ phải trang bị cho chính mình những chiếc mặt nạ nhằm che giấu bộ

mặt thật sự của mình. Người nào biết che giấu càng tốt thì sự thành công trong cuộc sống sẽ càng cao và ngược lại.

2.3. Nhân vật giản đơn

Thế giới nhân vật của “Tiểu thời đại” có nhiều loại người: có những người thủ đoạn tàn nhẫn, lại có những người lại luôn sống hai mặt, tìm mọi cách che giấu bản thân mình bằng vỏ bọc bên ngoài; Tất cả bọn họ đều bị cuốn theo dòng xoáy danh lợi. Thế nhưng, trong thời đại “lạnh lùng” mà Quách Kính Minh miêu tả vẫn tồn tại cả những con người rất an phận. Họ là những Đường Uyển Như, những Châu Sùng Quang, những người không có dù chỉ là một chút khát vọng theo đuổi đam mê vật chất và cũng không có bất cứ ý niệm gì về sự tranh đấu, giành giật. Họ dường như là vô hại nhưng lại tồn tại một cách hết sức mờ nhạt.

Nhân vật Đường Uyển Như là con một, được cha mẹ chiều chuộng yêu thương. Từ nhỏ đến lớn, cô chỉ quanh quẩn với ba cô bạn thân và tập trung vào thi đấu cầu lông. Cô không hề có tâm cơ hãm hại ai hoặc bao che cho ai. Là người sống và suy nghĩ quá đơn giản nên Đường Uyển Như không có bất cứ bí mật gì. Khi nghe lén được chuyện Cố Ly và Tịch Thành ngủ với nhau, cô liền đi kể với Nam Tương. Khi biết Nam Tương tàng trữ ma túy, cô liền đi báo cảnh sát. Mặc dù là người có học vấn và tri thức nhưng cô thường nói trước, suy nghĩ sau, hay nói mà không cần suy nghĩ dù đó là những lời nhạy cảm cần dùng nơi kín đáo. Cô thích Vệ Hải, người đã vào nhầm phòng thay đồ của nữ và nhìn thấy thân thể cô nên mỗi lần gặp Vệ Hải, ở căngtin trường hay siêu thị đông người, cô đều cố tình nhắc đến sự cố đó: “Đồ xấu xa! Chính là anh! Nhìn vú của tôi hai lần” [1, tr. 32]. Lâm Tiêu nhận định: “Làm bạn với Đường Uyển Như, nhất định bạn phải quen với việc bất kỳ lúc nào, bất cứ nơi đâu nó đều có thể mang đến cho bạn sự ngượng ngịu, hổ thẹn và căm phẫn, vì vậy, điều kiện cơ bản để trở thành bạn của nó, là phải luyện được một gương mặt thần nhiên bảo tấp không nao núng” [1, tr. 31].

Với tâm hồn ngây thơ, cô sẵn sàng tha thứ cho những người đã làm tổn thương mình. Cô giống một đứa trẻ không thể giận dỗi lâu, không hề có tập niệm trả thù. Khi Cố Hoài với Lâm Y Lan xảy ra đụng độ trong bữa tiệc, tất cả đều hoảng hốt còn Đường Uyển Như “luôn tỏ ra bình tĩnh... Nó là kẻ đui mù” [2, tr. 152]. Thậm chí, sau vụ hỗn loạn, cô bị miếng thủy tinh đâm sâu vào má, để lại một cái sẹo xấu xí, cô cũng không hận ai mà chỉ cảm thấy có chút thất vọng về nhan sắc của mình.

Không phải đi giày cao gót rồi lún thẳm, chen ngang trên những lối đi chật hẹp trong công ty, sứt đầu mẻ trán trên con đường gọi là đường danh lợi, Đường Uyển Như dường như vẫn đang sống ở thời áo trắng tung bay, hồn nhiên không vương bận. Lâm Tiêu nhận định: “Đường Uyển Như đã sống cuộc sống hiện đại bằng linh hồn của quá khứ, nó đang thay thế tất cả chúng tôi lưu giữ lại trục thời gian của một thời” [3, tr. 181]. Dù bạn đối xử với Đường Uyển Như như thế nào, cô ấy vẫn luôn sống ở cực dương, vẫn sẽ luôn xuất hiện bất cứ lúc nào khi bạn cần và ở bên cạnh bạn.

Tạo ra một nhân vật như Đường Uyển Như, Quách Kính Minh không chỉ giúp tạo nên yếu tố gây cười cho tác phẩm mà quan trọng hơn, đã tạo nên một kiểu mẫu của tuổi trẻ mãi mãi không bao giờ trưởng thành, đúng như nhận định của Lâm Tiêu: “Đường Uyển Như đã sống cuộc sống hiện tại bằng linh hồn của quá khứ, nó đang thay thế tất cả chúng tôi lưu giữ lại trục thời gian của một thời, khi nó nhìn chúng tôi, ánh mắt toát lên vẻ thương cảm” [3, tr. 181].

Giống với Đường Uyển Như, Sùng Quang cũng không hề ham muốn vật chất bởi anh sớm đã nhìn thấu sự đời, chán nản với sự xô bồ và luôn mong tìm về những nơi thanh tịnh. Trong “Tiểu thời đại”, Châu Sùng Quang được miêu tả là một nhà văn nổi tiếng, cha là chủ tịch một tập đoàn lớn, còn anh trai anh là tổng biên tập tạp chí danh tiếng bậc nhất lúc bấy giờ. Tiền tài và địa vị, anh không thiếu. Anh không cần thăng tiến, cũng không có nhu

cầu tạo ra thật nhiều lợi nhuận và hư vinh. Vậy nên, cuộc sống sinh hoạt hàng ngày của anh khác nhiều so với những người xung quanh, nó không quý phái như Cố Ly; không gọn gàng, sang trọng như Cung Minh mà nó bừa bộn đến mức Lâm Tiêu phải thốt lên “Tôi không dám tin vào mắt mình” [1, tr. 143]. “Trên sàn nhà chỗ nào cũng quăng đủ loại áo quần hàng hiệu, đồ ăn thừa còn lại quăng bừa khắp nơi, trên giường anh ta có cả bóng rổ và giày trượt pa-tanh... trước máy tính là đủ loại DVD và sách, trong nhà vệ sinh có một đồng to tướng quần áo bẩn, tất và quần lót của đàn ông” [1, tr. 143]. Cùng lớn lên với nhau, Cung Minh thì sống nguyên tắc và ưa thích sạch sẽ, còn Châu Sùng Quang thì sống tùy ý, đơn giản và bần thiêu. Mỗi lần anh xuất hiện trên tờ bìa tạp chí là biết bao cô gái phải mê đắm, thế nhưng khi ở nhà, người ta khó có thể hình dung được: anh tóc rối bù, mặc quần đùi, chân đi đất, không hề giữ hình tượng.

Châu Sùng Quang bị bệnh ung thư, nếu phẫu thuật, tỉ lệ sống sót của anh có thể là 50% nhưng anh đã từ chối phẫu thuật. Cuộc đời với anh thật vô vị, những tranh đấu, những âm mưu, hận thù ngoài kia, anh không hứng thú. Vì vậy, anh chấp nhận căn bệnh ung thư, nằm đợi chờ cái chết trong khi ai trong xã hội này, nếu có điều kiện, cũng đều mong muốn giữ lại mạng sống cho mình. Chỉ đến khi cơ hội sống của anh chỉ còn 15% thì anh mới thay đổi suy nghĩ. Lý do kéo anh từ cái chết về với sự sống đơn giản là tình yêu. Anh muốn sống để che chở cho người con gái duy nhất mà anh đem lòng yêu thương.

Châu Sùng Quang chỉ muốn là một nhà văn bình thường, lúc muốn viết bài thì viết, lúc không muốn viết thì lại thôi. Cung Minh từng nói “Sùng Quang thật sự là người rất đơn giản, đôi tay của cậu ta sạch hơn bất cứ ai” [3, tr. 411]. Nhưng cũng chính vì Sùng Quang luôn an phận thủ thường nên anh ta trở thành công cụ trong cuộc chiến danh lợi đầy khốc liệt đang diễn ra. Sùng Quang bị đẩy ra hứng chịu những tổn thất mà cha và anh của mình

đã gây ra, lại bị Cung Minh và Cung Huân bắt kí tên vào những quỹ đen nhằm đổ thừa trách nhiệm. Nhiều khi, anh cảm thấy mình nhỏ bé, cô độc, trống rỗng đến đáng sợ. Hàng ngày, sau khi làm việc xong, anh trở về chung cư cao cấp, được giám sát một cách an toàn, ngay cả người bán hàng rong anh cũng chẳng bao giờ được gặp, muốn mua gì thì chỉ cần nói một tiếng là có nhân viên chuyển đến tận nơi. Anh sống một cách biệt lập, không khách khứa, chẳng có tiệc tùng, chẳng có người thân. Vì vậy, anh phải tự mình tạo ra âm thanh như: tiếng nhạc, tiếng phim, tiếng nước vòi hoa sen rào rào, tiếng ồn của đồ gia dụng xê dịch liên tục... Những âm thanh ấy mới khiến anh cảm thấy mình đang sống, khiến anh cảm thấy thế giới này vẫn đang tồn tại.

Xây dựng kiểu nhân vật giản đơn, Quách Kính Minh thể hiện được cái nhìn thấu đáo đối với các vấn đề nhân sinh. Trong khi mọi người chạy đua với tiền bạc, trăm mưu ngàn kế để đạt được mục đích, dẫm đạp lên nhau mà sống thì vẫn còn đó những người như Đường Uyển Như và Châu Sùng Quang. Họ không cần tiền tài và địa vị, họ chỉ muốn cùng người thân yêu sống cuộc sống yên bình.

Quách Kính Minh đúng là một cây bút siêu nhân trong việc nắm bắt thực tế và thấu hiểu giới trẻ. Nhà văn khẳng định: Trong vòng quay của xã hội hiện đại, nơi tồn tại rất nhiều kiểu người khác nhau, trở thành kiểu người như thế nào, ứng xử ra sao là do chính bản thân người đó tự chọn.

3. Kết luận

Thông qua thế giới nhân vật trong tiểu thuyết “Tiểu thời đại”, Quách Kính Minh đã thẳng thắn nêu ra những sai lầm của giới trẻ Trung Quốc khiến bọn họ ngày càng lún sâu vào “hố tử thần” mà không thể vùng thoát ra được. Tác phẩm đánh đúng vào tâm lý “là mình nhưng không hiểu bản chất của chính mình” của số đông những con người hiện đại, từ đó, giúp người đọc tự nhìn ra chính mình trong đó. Rời xa cuộc sống hối hả, nhộn nhịp, những cuộc chiến danh lợi phù phiếm, cái họ nhận được là gì? Chỉ còn lại sự cô đơn, lạc lõng, là những sai lầm và tiếc nuối... Hình ảnh tất cả ngồi xem lại những bức ảnh kỷ niệm của Đường Uyển Như ở cuối tác phẩm đã làm sống lại trong các nhân vật của “Tiểu thời đại” những giây phút hồn nhiên tươi đẹp nhưng vĩnh viễn không còn quay trở lại khiến câu chuyện thêm phần thấm thía. Một bức tranh cuộc sống chân thực, có tình bạn, tình yêu, nụ cười, nước mắt, có sự chia ly, đoàn tụ và có cả sự chết chóc nữa quả thực đã hiện lên vô cùng sinh động dưới ngòi bút tả thực của tác giả “thời thượng” Quách Kính Minh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Quách Kính Minh (Đông Hoài và Hồ Minh dịch), *Tiểu thời đại* (tập 1), Nxb Văn học, Hà Nội, 2012.
- [2]. Quách Kính Minh (Đông Hoài và Hồ Minh dịch), *Tiểu thời đại* (tập 2), Nxb Văn học, Hà Nội, 2012.
- [3]. Quách Kính Minh (Đông Hoài và Hồ Minh dịch), *Tiểu thời đại* (tập 3), Nxb Văn học, Hà Nội, 2012.